

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Öğrencilerinin Akademik Kariyer İlgilerinin Demografik ve Sosyo-Ekonomik Değişkenler Açısından CHAID Analizi ile İncelenmesi

Beysun GÜNERİ¹, Ramazan ÇAĞLAR²

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Öğrencilerinin Akademik Kariyer İlgilerinin Demografik ve Sosyo-Ekonomik Değişkenler açısından CHAID Analizi ile İncelenmesi

Öz

Bu çalışmada, Türkiye'deki gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencilerinin akademik kariyer ilgileri ve bunu etkileyen faktörler CHAID analizi ile incelenmiştir. Araştırmada 356 öğrencinin demografik bilgileri, çalışma durumu, staj yapma durumu, mezun olunan lise türü ve cinsiyet gibi değişkenler değerlendirilmiştir. Sonuçlar, Anadolu Lisesi mezunlarının, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunlarına göre akademik kariyer ilgilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin duyuşsal ilgi düzeyleri daha yüksekken, kadınların bilişsel ilgileri yüksektir. Tam zamanlı çalışan öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel akademik kariyer ilgilerinin daha düşük olduğu, yarı zamanlı çalışan ve çalışmayan öğrencilerin akademik kariyere daha yüksek ilgi gösterdiği gözlemlenmiştir. Staj yapmış öğrencilerin duyuşsal kariyer ilgilerinin daha düşük olduğu, özellikle çalışmayanlar arasında bu farkın daha belirgin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik kariyer, Akademik kariyer ilgisi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları öğrencileri, CHAID analizi

An Investigation of the Academic Career Interests of Gastronomy and Culinary Arts Students through Demographic and Socio-Economic Variables Using CHAID Analysis

Abstract

In this study, academic career interests of students of gastronomy and culinary arts departments in Turkey and factors affecting academic career interests were examined using CHAID analysis. Variables such as employment status, internship status, type of high school graduated from and gender were evaluated in the study for 356 students. The results showed that Anatolian High School graduates had higher academic career interests than Vocational and Technical Anatolian High School graduates. While male students had higher affective interest levels, females had higher cognitive interests. It was observed that students working full-time had lower affective and cognitive academic career interests, while students working part-time, and non-working showed higher interest. It was determined that students who had internships had lower affective career interests, and this difference was especially more pronounced among non-working students.

Keywords: Academic career, Academic career interest, Gastronomy and Culinary Arts students, CHAID analysis

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Paper Type: Research Article

¹ Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi Göynük Mutfak Sanatları Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, beysunguneri@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2775-3777>

² Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi Göynük Mutfak Sanatları Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, rcagla@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9610-0898>

1. Giriş

Son yıllarda Türkiye'de Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümlerinin sayısında belirgin bir artış yaşanmaktadır. Bu artış, turizm ve gastronomi turizminin gelişmesiyle birlikte, alandaki kalifiye eleman ihtiyacının artmasına paralel olarak hem lisans hem de lisansüstü program sayılarında önemli bir yükselişi beraberinde getirmiştir (Güdek ve Boylu, 2017; Yılmaz, 2019). Ancak bu hızlı büyüme, eğitim kalitesi, akademisyenlerin yetkinliği ve akademik yayınların niteliği gibi konularda çeşitli sorunları da ortaya çıkarmıştır (Görkem ve Sevim, 2016; Öney, 2016; Sarıışık ve Ceylan, 2019). Türkiye'deki devlet üniversitelerinde görev yapan Gastronomi ve Mutfak Sanatları (GMS) bölümü akademik personelinin eğitim profiline yönelik yapılan bir araştırmada, akademik personelin büyük bir kısmının turizm alanında eğitim aldığı, bunu gıda mühendisliği gibi alanların izlediği belirlenmiştir (Demirci, Sarıkaya ve Erol, 2020; Deveci, Deveci, Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2020). Bu durum, gastronomi ve mutfak sanatları eğitiminin kalitesini artırmak için eğitimlerin alanında uzman kişiler tarafından verilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Türkiye'de gastronomi ve mutfak sanatları alanındaki akademisyen açığını gidermek ve yetkin akademisyenlerin yetiştirilmesi adına atılan adımlardan birisi, lisansüstü eğitim programlarının yaygınlaştırılmasıdır. Bu bağlamda, 2023 yılı itibarıyla bu alanda 44 farklı üniversitede toplam 1.435 öğrenciye yüksek lisans eğitimi verilmektedir (Demir, 2024). Bu alanda verilen eğitimler, öğrencilere sadece mesleki beceriler kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda akademik araştırma ve kariyer yapma isteği uyandırma potansiyeline de sahiptir.

Gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan öğrencilerin sektörde kariyer yapmaya yönelik olumlu tutum sergiledikleri (Özdemir ve Öncel, 2019), akademik motivasyonlarının yüksek olduğunu (Çavuşoğlu, 2021) ve uygulamalı eğitimlerin yanı sıra akademik bilgiye odaklanan programların öğrencilere çeşitli kariyer olanakları sunduğu görülmektedir. Bu gelişmeler, gastronomi ve mutfak sanatları mezunları için geniş kariyer olanakları sunarken, akademik kariyer yapma fırsatlarını da önemli ölçüde artırmıştır.

Literatürde yapılan bazı araştırmalar, gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan öğrencilerin genel olarak aşçılık mesleğine karşı olumlu bir tutum içinde olduklarını, ancak mesleğin zorlukları ve çalışma koşulları nedeniyle sektörde kariyer yapma konusunda tereddütlü olduklarını ortaya koymaktadır (Demir, 2024; Üst Can ve Solmaz, 2021; Özdemir ve Öncel, 2019; Akoğlu, Cansızoğlu, Orhan ve Özdemir, 2017). Öğrencilerin eğitimin ilk yıllarında akademik motivasyonları yüksek olmakla birlikte, üst sınıf öğrencilerinin akademik motivasyonlarının düşük olduğu, özellikle 4. sınıf öğrencilerinin üniversite eğitiminin sektöre hazırlayıcı olmadığını düşündükleri belirlenmiştir (Çavuşoğlu, 2021). Ayrıca, lise düzeyinde turizmle ilgili bölümler dışında eğitim alan öğrencilerin sektörde kariyer yapmaya daha istekli oldukları, ancak sektörle tanıştıktan sonra bu isteklerinin azaldığı ortaya konmuştur (Özdemir, Ak ve Öncel, 2019). Bununla birlikte, sektördeki zorlu çalışma koşulları, boş zaman ve özel hayata vakit ayıramama gibi nedenler, öğrencilerin bu alanda kariyer yapma isteklerini olumsuz etkilemektedir (Özdemir ve Öncel, 2019; Akoğlu, Cansızoğlu, Orhan ve Özdemir, 2017). Bu durum, Gastronomi ve Mutfak Sanatları eğitimi alan öğrencilerde akademik kariyere yönelme isteğine neden olabilir.

Literatürde gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, turizm ve otelcilik, turist rehberliği, gastronomi ve mutfak sanatları (GMS) gibi turizmle doğrudan ilgili alanlarda öğrencilerin kariyer tercihleri ile ilgili yapılan araştırmalar, öğrencilerin akademik kariyer yapma, gelecekte akademisyen olma gibi hedeflerinin olduğunu ortaya koymaktadır (Temizkan, Ceviz ve Cankül, 2019; Akyurt Kurnaz ve Kurnaz, 2018; Büyüksalvarcı ve Keleş, 2019; Bükey, 2019).

Yapılan literatür incelemesinde, turizm ve GMS eğitimi alan öğrencilerin lisansüstü eğitim almaya ilişkin görüşleri (Demir, 2024), akademisyenlik mesleğine bakışları (Şenol ve Şenol, 2015; Çifçi, Taşpınar ve Rather, 2023) incelenmiş, ancak Türkiye'de gastronomi ve mutfak sanatları öğrencilerinin akademik kariyer ilgilerini doğrudan inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle mevcut çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, Türkiye'deki gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin akademik kariyer ilgilerini ve bu ilgiyi etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, öğrencilerin yaş, cinsiyet, öğrenim durumu ve ekonomik durum gibi demografik değişkenler açısından akademik kariyer yapma eğilimlerini inceleyerek, bu alandaki eğitim programlarının iyileştirilmesi ve öğrencilerin akademik kariyer yollarının desteklenmesine yönelik öneriler sunmayı hedeflemektedir. Özellikle GMS alanında öğrencilerin akademik kariyer ilgilerinin belirlenmesi, bu alandaki eğitim programlarının geliştirilmesi ve öğrencilere yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması açısından büyük önem taşımaktadır.

Buna göre, belirlenen genel amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Türkiye’de GMS programlarında eğitim görmekte olan öğrencilerin cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf, üniversite sektör stajı, aile gelir durumu ve çalışma durumu bağımsız değişkenleri açısından duyuşsal akademik kariyer ilgileri üzerinde anlamlı bir etki göstermekte midir?
2. Duyuşsal akademik kariyer ilgisi bakımından GMS öğrencilerini sınıflandırmada cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf, üniversite sektör stajı, aile gelir durumu ve çalışma durumu bağımsız değişkenleri açısından önem sırası nasıldır?
3. Türkiye’de GMS programlarında eğitim görmekte olan öğrencilerin cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf, üniversite sektör stajı, aile gelir durumu ve çalışma durumu bağımsız değişkenleri açısından bilişsel akademik kariyer ilgileri üzerinde anlamlı bir etki göstermekte midir?
4. Bilişsel akademik kariyer ilgisi bakımından GMS öğrencilerini sınıflandırmada cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf, üniversite sektör stajı, aile gelir durumu ve çalışma durumu bağımsız değişkenleri açısından önem sırası nasıldır?

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Kariyer ve Akademik Kariyer

Kariyer kavramı, bir kişinin profesyonel yaşamındaki ilerlemeyi ifade etmekte ve iş yaşamı boyunca üstlendiği tüm roller, işler veya pozisyonları kapsamaktadır. Belirli bir alanda veya sektörde uzmanlık, sorumluluk ve etki alanında gelişimi ve yükselmeyi içermektedir (Arthur, Hall & Lawrence, 1989). Bir bireyin iş yerinde üstlendiği görevlerin yanı sıra, kendisi için belirlenen rolün gerektirdiği beklentileri, amaçları, duyguları ve arzuları gerçekleştirebilmesi amacıyla eğitilmesi; bu eğitim süreci sonucunda kazandığı bilgi, beceri, yetenek ve çalışma motivasyonu ile o organizasyonda ilerleme kaydedebilmesi anlamına gelmektedir (Bayraktaroğlu, 2003). Kariyer, bireylerin toplum içindeki kimliklerini, toplumsal ilişkilerini ve ekonomik statülerini şekillendiren, hayatlarının idamesi için gerekli maddi gücün elde edilmesini sağladıkları önemli bir araç olarak görülmektedir (Çalhan, Tüfek, İrk ve Tantalkaya, 2022). Bireylerin kariyer tercihleri ve akademik performansları, öz yeterlilik inançları ve kişisel hedefleriyle güçlü bir şekilde bağlantılı olduğu, ayrıca, çevresel faktörler ve kişilerarası etkiler, bireylerin kariyer seçimlerini ve başarılarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığı ve kariyer gelişiminde sadece bireysel özelliklerin değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel koşulların da dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Lent, Brown ve Hackett, 1994).

Akademik kariyer ise bilimsel araştırma, eğitim-öğretim faaliyetleri ve idari görevlerde çalışan akademisyenlerin kariyer geliştirme sürecini ifade etmektedir. Akademik kariyer gelişimi,

yükseköğretim kurumları, araştırma enstitüleri ve merkezleri gibi ortamlarda gerçekleşmekte ve akademisyenlerin araştırma, öğretim ve idari görevlerdeki performanslarıyla şekillenmektedir (Zachera, Rudolph, Todorovic ve Ammann, 2019). Türkiye’de akademik kariyere başlamak için lisansüstü eğitim kurumundan mezun olmak ve lisansüstü eğitime başlamak gerekmektedir. Lisansüstü eğitim, bireyin akademik dünyada daha derinlemesine bilgi ve uzmanlık kazanmasını sağlamaktadır ve bu süreçte bireyin, akademik kariyerin gerektirdiği araştırma ve öğretim faaliyetlerine yönelik yetkinlikler kazanması beklenmektedir. Aydemir ve Çam (2015), öğrencilerin akademik kariyer yapma isteği ile lisansüstü eğitime başladığını belirtmektedir. Golde ve Dore (2001) tarafından yapılan araştırmada da doktora düzeyinde eğitim alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun akademik kariyer yapmak için doktora eğitimlerini sürdürmek istediklerini ortaya koymuştur. Ayrıca, öğrencilerin akademik kariyer yapma isteği, lisansüstü eğitime başlamalarındaki ana motivasyonlardan biri oluşturmaktadır (Aydemir ve Çam, 2015). Lisansüstü eğitim, aynı zamanda bireylerin sosyal statü ve saygınlık kazanma arzusunu da beslemektedir (Golde ve Dore, 2001). Bununla birlikte, Türkiye’de bir akademik kurumda görev alabilmek için bir lisans programından mezun olmak ve merkezi sınavlardan gerekli puanı almak başlıca şartlar arasında yer almaktadır (Dağyar, Kasalak ve Uğurlu, 2020).

Turizm akademisyeni ise, “Turizm alanında en az bir akademik dereceye sahip olan ve yükseköğretim kurumlarında eğitim-öğretim ile araştırma faaliyetlerinde bulunan kimselerdir” olarak tanımlanmıştır (Tuna, 2019). Turizm akademisyenleri, üniversitelerde ve yükseköğretim kurumlarında dersler verir, turizm sektörüyle ilgili bilimsel araştırmalar yapar ve bu araştırmaları yayınlar. Ayrıca, turizm işletmelerinin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü yetiştirme sorumluluğunu üstlenirler. Bu süreçte, öğrencilere hem teorik bilgi hem de pratik beceriler kazandırarak, turizm sektöründe çalışabilecek yetkin bireyler yetiştirmeye odaklanırlar. Turizm akademisyenleri, sektördeki güncel gelişmeleri takip ederek, akademik bilgi ve araştırmalarıyla turizm endüstrisine katkıda bulunmayı amaçlar. Turizm akademisyeni olmak için, lisans, yüksek lisans ve doktora gibi akademik kariyerin gerektirdiği eğitim süreçlerini tamamlamak gerekir. Ayrıca, akademik unvanlar için belirlenen kriterleri yerine getirerek, sektördeki bilgi birikimini sürekli güncelleyip hem teorik hem de pratik açıdan yetkin bireyler yetiştirmek esastır (Akin ve Akdu, 2022).

Gastronomi ve mutfak sanatları alanında akademik kariyer yapmak, derinlemesine bilgi sahibi olmayı, sektördeki gelişmeleri sürekli takip etmeyi ve akademik kriterleri yerine getirmeyi gerektirmektedir. Bu süreç, lisans, yüksek lisans ve doktora gibi aşamaları içerir ve belirli alanlara odaklanmayı gerektirmektedir. Akademisyen adaylarının, GMS veya beslenme gibi alanlarda uzmanlaşarak akademik bilgi ile pratik becerileri harmanlamaları önemlidir. Doktora sürecinde özgün araştırmalar yaparak alana katkıda bulunmak, akademik yayınlar ve projeler gerçekleştirmek bu sürecin ayrılmaz parçalarıdır (Akin ve Akdu, 2022). Ayrıca, turizm akademisyenliği gibi, gastronomi akademisyenliği de hem teorik hem de pratik bilgi aktarımını gerektirmektedir. Akademisyenler, öğrencilerine mutfak uygulamaları gibi pratik dersler vererek, onların mesleki becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmalıdırlar. Bu, yalnızca teorik bilgi vermekten öte, sektörel bilgi ve becerilerin de kazandırılmasını içerir. Bu bağlamda, GMS alanında akademik kariyer yapmayı hedefleyen bireylerin hem sektörel bilgi ve becerilerde hem de akademik araştırmalarda yetkin olmaları gerekmektedir.

Literatürde gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde turizm ve otelcilik, turist rehberliği, gastronomi gibi turizmle doğrudan ilgili alanlarda öğrencilerin kariyer tercihleri ile ilgili yapılan çalışmalar, öğrencilerin akademik kariyer yapma, gelecekte akademisyen olma gibi hedeflerinin olduğunu ortaya koymaktadır (Temizkan, Ceviz ve Cankül, 2019; Akyurt Kurnaz ve Kurnaz, 2018; Büyüksalvarcı ve Keleş, 2019; Bükey, 2019). Örneğin, Çeşmeci, Çalışkan ve Özsoy (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, araştırmaya katılan turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin yarıya yakını (%41,3), gelecek kariyer planları arasında akademisyen olmayı düşündüklerini ortaya koymuştur.

Temizkan, Ceviz ve Cankül (2019) tarafından yapılan araştırmanın sonucuna göre, turizm fakültelerinden mezun olan öğrencilerin %14'ü akademik kariyer yapmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte, katılımcıların %8,5'i ise öğretmenlik yapmayı hedeflediklerini belirtmişlerdir. Benzer biçimde, Büyüksalvarcı ve Keleş (2019) tarafından yapılan ve katılımcılarının yarıya yakını GMS öğrencilerinin oluşturduğu araştırmanın sonucunda, öğrencilerin büyük bir kısmının alanda akademik kariyer yapma motivasyonlarının olduğu belirtilmektedir.

2.2. Akademik Kariyer İlgisi

Akademik kariyer ilgisi, bireylerin akademik alanda ilerleme, araştırma yapma ve eğitim verme gibi konulardaki motivasyonlarını ve bu alanda kariyer yapma isteklerini kapsamaktadır (Lent, Brown ve Hackett, 1994). Öğrencilerin akademik kariyer ilgileri ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Dağyar, Kasalak ve Uğurlu (2020), Türkiye'deki lisans öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, öğrencilerin akademik kariyer farkındalığı ve akademik kariyer ilgisini incelemiştir. Bu çalışma, kadın öğrencilerin akademik kariyere olan ilgisinin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğunu; ayrıca, 3. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre akademik kariyere daha fazla ilgi duyduğunu göstermektedir. Bu bulgular, akademik kariyer ilgisinin gelişiminde demografik faktörlerin önemini ortaya koymakta ve bu alanlara yönelik özel programların geliştirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Birleşik Krallık'ta tıp öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer araştırma, akademik kariyer ilgisini etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırma, kadın öğrencilerin akademik kariyerle ilgilenme olasılığının erkeklere göre %31 daha düşük olduğunu; pozitif öngörücüler arasında ise PubMed'de indeksli yazar olmanın ve ulusal/uluslararası sunum yapmanın yer aldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, araştırma katılımı açısından cinsiyet veya etnik farklılık bulunmamış, ancak Russell Group üniversitelerinde okuyan öğrencilerin araştırmaya katılım düzeylerinin ve akademik kariyer ilgisinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Adeboye, Osunronbi, Faluyi, Abankwa, Abaha, Adamu-Biu, Ahmad, Akhionbare, Corriero, Ibeanusi, Inyang, Jones, Madume, Mberu, Mitoko, Nelson-Rowe, O'Riordan, Shoker, the REMED-UK collaborators ve Sofela, 2023).

Roach ve Sauermann (2017) tarafından yapılan çalışma ise, ABD'deki doktora öğrencilerinin akademik kariyere olan ilgilerinin zaman içinde nasıl değiştiğini ve bu değişimin demografik faktörlerle nasıl ilişkili olduğunu incelemektedir. Araştırmaya göre, doktora programına başlarken öğrencilerin %80'i akademik kariyere ilgi gösterirken, üç yıl sonunda bu oran %55'e düşmektedir. Çalışma, başlangıçta erkek öğrencilerin kadınlara kıyasla akademik kariyere daha fazla ilgi gösterdiğini ve bu farkın zaman içinde de devam ettiğini göstermektedir. Ayrıca, gelir gibi ekonomik faktörler de akademik kariyer tercihlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, ABD vatandaşı olan öğrenciler akademik kariyere daha düşük bir ilgi gösterirken, yabancı öğrencilerde bu ilgi daha yüksektir. Araştırmanın bulguları ayrıca, doktora öğrencilerinin akademik kariyer beklentilerindeki değişikliklerin yanı sıra kişisel tercih ve yetenek algılarındaki değişikliklerin de kariyer ilgileri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

2.3. Gastronomi ve Mutfak Sanatları Alanında Akademik Kariyer İlgisi

Literatürde GMS öğrencilerinin akademik kariyer ilgisi ile ilgili doğrudan bir araştırmaya rastlanmamış olsa da akademik kariyer hedefleri üzerine çalışma yapılmıştır. Çifçi, Taşpınar ve Rather (2023) tarafından yapılan bir araştırmada, teknolojik gelişmelerin sektörde yaratabileceği belirsizlikler ve iş güvencesi konusundaki endişelerin, gastronomi öğrencilerinin akademik alanda uzmanlaşmanın daha güvenli bir kariyer yolu olabileceğini düşünerek, onları araştırma ve öğretim odaklı bir kariyere yönlendirdiği belirtilmektedir. Çalışmada, RAISA (robotik, yapay zeka, hizmet otomasyonu) temelli ekonomik endişelerin, öğrencilerin akademik kariyer hedeflerini doğrudan etkileyerek, mesleki bağlılık ile akademik kariyer hedefleri arasındaki ilişkiyi aracılık eden bir rol oynadığı ifade edilmektedir.

Şenol ve Şenol (2015) tarafından yapılan araştırmada ise, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde lisans düzeyinde turizm eğitimi alan son sınıf öğrencilerinin akademisyenlik mesleğine bakış açılarını ve bu mesleği seçmelerinde etkili olan faktörler incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akademisyenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin "iş güvencesi", "çalışma koşulları" ve "kariyer" olmak üzere üç ana boyut altında toplandığı belirlenmiştir. Araştırmanın temel bulgularına göre, cinsiyetin öğrencilerin akademisyenlik mesleğine yönelik bakış açıları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı, ancak aile gelir düzeyi ve akademik başarı ile öğrencilerin akademisyenlik mesleğine bakışları arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle, yüksek not ortalamasına sahip öğrencilerin akademisyenlik mesleğini daha olumlu değerlendirdikleri ve bu mesleğe yönelmeye daha eğilimli oldukları ortaya konmuştur. Ayrıca, aile gelir düzeyinin de öğrencilerin meslek seçiminde önemli bir rol oynadığı, gelir düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin akademisyenlik mesleğine daha fazla ilgi gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, turizm öğrencilerinin akademisyenlik mesleğine yönelik algılarının bireysel ve sosyo-ekonomik faktörlere bağlı olarak değiştiğini ve bu mesleğin tercih edilmesinde kariyer güvencesi ve çalışma koşullarının belirleyici olduğunu göstermektedir.

Demir (2024) ise, gastronomi ve mutfak sanatları alanında tezli yüksek lisans yapan bireylerin bu bölümü tercih etme sebeplerini ve süreçte karşılaştıkları deneyimleri incelemiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı, sektörün ağır çalışma koşulları ve düzensiz hayat tarzı nedeniyle yüksek lisans yapmayı tercih ettiklerini belirtmektedir. Özellikle kadın katılımcılar, sektörün kendileri için daha zorlayıcı olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların akademisyen olma isteği de yüksek lisans yapma sebepleri arasında öne çıkarken, en büyük kaygılarının ise atanma, gerekli puanları alma ve tezi tamamlama, ekonomik güçlükler, alan dışı hocaların varlığı ve iletişim sorunları gibi zorluklarla karşı karşıya kaldıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte, yüksek lisans eğitimi, eleştirel düşünme, bilimsel araştırma becerileri ve iletişim yetenekleri gibi alanlarda da önemli katkılar sağlamıştır.

Gastronomi ve mutfak sanatları öğrencilerinin akademik kariyer ilgileri; sektörde kazandıkları deneyimler, bireysel tercihler ve çevresel koşullar gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Literatürde bu öğrencilerin kariyer hedefleri ve mesleki motivasyonları üzerine dikkat çekici çalışmalar bulunmakla birlikte, akademik kariyer ilgisinin arka planındaki dinamiklerin yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Bu nedenle, gastronomi ve mutfak sanatları öğrencilerinin akademik kariyer ilgileri üzerine daha derinlemesine araştırmalar yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma, ilgili değişkenlerin öğrencilerin akademik kariyer ilgileri üzerindeki etkilerini analiz ederek bu alandaki literatür boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır.

3. Yöntem

Araştırma, nicel araştırma yöntemi ile yapılmış olup, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline (Karasar, 2012) dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmanın verilerinin toplanması için gerekli olan izin, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 12.05.2022 tarih ve 188 sayılı etik kurul onayı ile alınmıştır.

3. 1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'nin çeşitli illerinde yer alan devlet ve vakıf üniversitelerinin Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma evrenindeki birey sayısı sınırlıdır. Buna göre, Yükseköğretim Program Atlas'ından Eylül 2024'te alınan verilere göre, Türkiye genelinde devlet ve vakıf üniversitelerinin çeşitli fakülte ve yüksekokullarında bulunan Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölüm sayısı toplam 102 olup buralarda öğrenim gören öğrenci sayısı 12.962'dir (Yükseköğretim Atlası, 2024). Örneklem tablosundan yararlanılarak (Erkuş, 2005) 322 ankete ulaşmak hedeflenmiştir. Çalışma gönüllülük esasına dayanmakta olup, anket Google Form üzerinden çevrim içi olarak uygulanmış ve ankette katılımcı onay butonu yer almıştır. Araştırmada

kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Antalya, İstanbul, Sivas, Gaziantep, Artvin ve Afyon illerinde bulunan vakıf ve devlet üniversitelerinin Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümlerinde öğrenim görmekte olan toplamda 417 öğrenciye ulaşılarak veriler toplanmıştır. Ancak elde edilen veriler incelendiğinde bazılarında eksik veriler olması nedeniyle çıkartılmalar yapılmış ve toplam 356 geçerli anket sayısına ulaşılmıştır.

3. 2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, Dağyar vd. (2020) tarafından geliştirilmiş olan 11 madde ve 2 alt boyuttan oluşan 5'li Likert tipi (Kesinlikle katılıyorum... Kesinlikle katılmıyorum) "akademik kariyer ilgi ölçeği" ile toplanmıştır. Duygusal ilgi ve bilişsel ilgi olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0,927 ve ölçeğin tamamı için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,940 olarak; duygusal ilgi boyutu için 0,784 ve bilişsel ilgi için ise 0,879 olarak hesaplandığı belirtilmiştir. Ölçeğin duygusal ilgi boyutu, lisansüstü eğitim yapma isteği, öğretim elemanı olma isteği, akademik kariyerle ilgili gündemi takip etme isteğini ortaya koymaktadır. Bilişsel ilgi boyutu ise genel olarak akademik kariyer hakkında bilgi edinme, danışmandan ya da öğretim elemanından bilgi alma, bilim adamlarının akademik geçmişlerini öğrenme, akademik kariyerle ilgili fikir alışverişinde bulunma ve bilimsel etkinliklere katılma isteğini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır (Dağyar vd. 2020). Araştırma için toplanan 356 veri üzerinde akademik kariyer ilgi ölçeği ve boyutlarına ilişkin yapılan güvenilirlik analizleri sonuçları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Akademik kariyer ilgi ölçeği boyutlarına ait güvenilirlik değerleri

	Ortalama	sd	Cronbach α	McDonald's ω
Duyuşsal İlgi	3.05	1.14	0.894	0.895
Bilişsel İlgi	3.46	1.15	0.944	0.944

Tablo 1'e göre, güvenilirlik katsayı değerlerine bakıldığında duygusal ilgi boyutunun Cronbach alfa ve McDonald's ω değerleri 0,89 olarak görülmektedir. Bilişsel ilgi boyutunun ise güvenilirlik katsayı değerleri 0,94'tür. Ortalama ve standart sapma değerleri ise duygusal ilgi için ($\bar{x}$ =3,05; sd=1,14) ve bilişsel ilgi için ($\bar{x}$ =3,46; sd=1,15) olarak hesaplanmıştır. Bunun yanında, iki boyutlu 11 maddeden oluşan akademik kariyer ilgi ölçeğinin toplam varyansın %70,1'ini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin geçerliğini tespit etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ortaya çıkan model uyum indeksleri Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: Akademik kariyer ilgi ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri değerleri

χ^2	df	p	CFI	GFI	NFI	RMSEA
76.3	42	< ,001	0.98	0,99	0,97	0.04

Ki-karenin serbestlik derecesine oranının 2'den az olması, $\chi^2/df=1,81$ ($0 < \chi^2/df < 2$), modelin iyi uyumlu olduğunu göstermektedir. Diğer uyum indekslerine bakıldığında CFI=0,98, GFI=0,99 ve NFI=0,97 değerleri ortaya çıkmıştır. Bu değerler, 1'e yaklaştıkça iyi uyumlu bir modelin göstergesidir. Diğer yandan yaklaşık hataların ortalama karekökü değeri RMSEA= 0,04 olarak görülmektedir. 0,06 ve altı değerler, modelin iyi uyumlu olduğunun bir diğer göstergesidir (Tabachnick ve Fidell, 2015).

3.3. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeğin yapı geçerliğini ve güvenilirliğini tespit etmek için doğrulayıcı faktör analizi ve demografik ve sosyo-ekonomik değişkenlere yönelik frekans analizi JASP 0.19 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın soruları kapsamında, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki göreceli etkilerini ve önem derecelerini belirlemek için otomatik ki-kare etkileşim belirleme analizi (CHAID) yapılmıştır. CHAID analizi, IBM SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizinde ilk aşama olarak veri setini analizlere uygun hale getirmek amacıyla kayıp verilerin tespitine yönelik betimleyici istatistiklerden yararlanılmıştır. Ölçek ifadelerine yönelik tespit edilen kayıp değerler %5'ten düşük olduğu için yaklaşık veri atama yöntemlerinden seriler ortalaması ile kayıp veri değeri atanmıştır. Seriler ortalaması, tüm katılımcıların ilgili değişkene ait ortalaması hesaplanarak kayıp veri değeri olarak atanmıştır (Koyuncu, 2016).

Akademik kariyer ilgi ölçeği 5'li Likert tipi ölçek ile ölçülmüştür. CHAID analizi için aralıklı düzeyde olan bağımlı değişkenler, kategorik bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu işlem için ilk olarak duyuşsal ilgi ve bilişsel ilgi faktörlerinin medyan değerleri (duyuşsal ilgi= 3,50, bilişsel ilgi= 3,85) tespit edilmiştir. Faktörler, medyan değerleri baz alınarak düşük ilgi düzeyi ve yüksek ilgi düzeyi şeklinde iki kategorili yeni değişken olarak kodlanmıştır. Duyuşsal ilgi faktörü için 1 ile 3,50 arası düşük ilgi, 3,51 ile 5 arası yüksek ilgi olarak tekrar kodlanmıştır. Aynı şekilde bilişsel ilgi için 1 ile 3,85 arası düşük ilgi, 3,86 ile 5 arası ise yüksek ilgi olarak tekrar kodlanmıştır.

3.4. CHAID Analizi

CHAID analizi, veri madenciliği yöntemleri içerisinde sınıflama modellerinden karar ağacı temelli bir algoritmadır (Aksu ve Karaman, 2016). Büyük örneklem grupları üzerinde güvenilir sonuçlar vermesi; normallik, varyansların homojenliği, doğrusallık gibi birçok varsayıma gerek duymaması ve bağımsız gözlemlerdeki kayıp verileri tahmin edebilmesi, karar ağacı yöntemlerinin sıkça kullanılmasını sağlamaktadır (Şata ve Çakan, 2018). CHAID analizinde ağaç yapısı oluşturulurken bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasında en önemli ilişkiler dikkate alınır (Hoare, 2004). Diğer yandan, büyük veri setlerindeki hiyerarşik ilişkileri kolaylıkla tespit edebilmesi ve görsel olarak sunabilmesi analizin güçlü yönünü ortaya çıkarmaktadır. CHAID analizinde istatistiksel test; bağımlı değişken sürekli ise F, kategorik değişken ise ki-kare (χ^2) olacak şekilde bağımlı değişkenin yapısına bağlıdır. CHAID analizi için gerekli olan varsayımlar, analiz için kullanılacak değişkenlerin ölçek türlerinin belirlenmesi ve hedef değişkenin kaç kategoriye ayrıldığı ve bunların neler olduğunun belirtilmesidir (Aksu ve Güzeller, 2016). CHAID analizi, bağımlı değişkeni en iyi açıklayabilecek şekilde ayrıntılı homojen alt gruplara bölerek işlemi gerçekleştirir. Ortaya çıkan alt gruplar, küçük açıklayıcı gruplardan oluşur. En iyi sonuca ulaşmak için başlangıç değişkenleri bağımsız olarak tekrar kategorize edilir. Bu işlem için ki-kare analizini kullanır. Aşamalı olarak uygulanan birleştirme süreci, değişkenler arasında daha fazla birleştirme yapılamayacağına istatistiksel olarak karar verilene kadar devam eder. Değişkenlerin bölünmeye uygunluğuna, Bonferroni düzeltilmiş p-değeri ile karar verilir (Doğan ve Özdamar, 2003).

4. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik ve sosyo-ekonomik bilgilerin frekans değerlerine ve CHAID analizi sonuçlarına yönelik bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 3: Araştırma grubunun demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine yönelik bilgiler

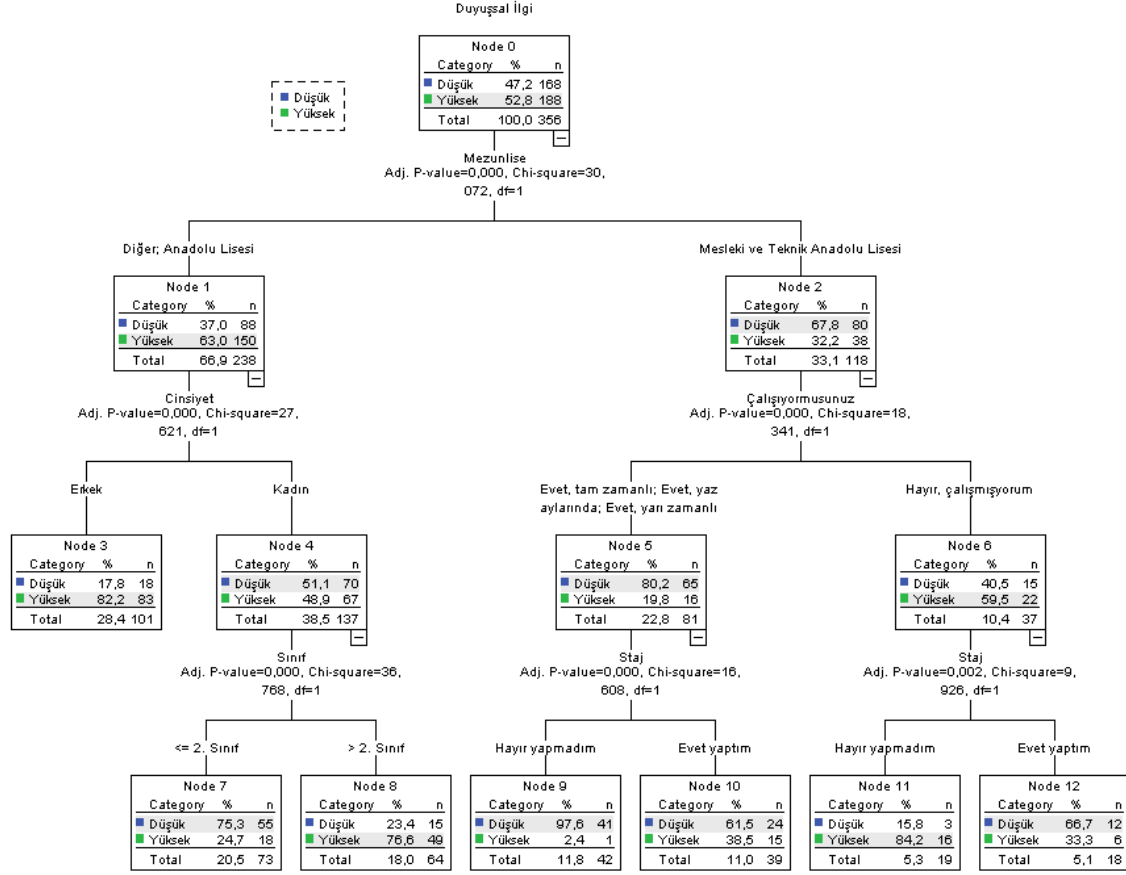
Değişken	Kategori	Sayı	Toplam Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	195	54.8 %	54.8 %
	Erkek	161	45.2 %	100.0 %
Yaş	18-24	334	93.8 %	93.8 %

	25-34	19	5.3 %	99.2 %
	35-44	1	0.3 %	99.4 %
	45- Üzeri	2	0.6 %	100.0 %
Mezun Olunan Lise	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	118	33.1 %	33.1 %
	Anadolu Lisesi	172	48.3 %	81.5 %
	Diğer	66	18.5 %	100.0 %
Sınıf	1. Sınıf	86	24.2 %	24.2 %
	2. Sınıf	93	26.1 %	50.3 %
	3. Sınıf	80	22.5 %	72.8 %
	4. Sınıf	97	27.2 %	100.0 %
Üniversite Stajı	Yapıldı	132	37.1 %	37.1 %
	Yapılmadı	224	62.9 %	100.0 %
Aile Gelir Durumu	Asgari ücret ve altı	113	31.7 %	31.7 %
	Orta	153	43.0 %	74.7 %
	Yüksek	90	25.3 %	100.0 %
Çalışma Durumu	Tam zamanlı	79	22.2 %	22.2 %
	Yarı zamanlı	60	16.9 %	39.0 %
	Yaz aylarında	96	27.0 %	66.0 %
	Çalışmıyorum	121	34.0 %	100.0 %

Tablo 3'te yer alan betimsel istatistik sonuçlarına göre, araştırmaya katılan 356 öğrencinin 195'i (%54,8) kadınlardan oluşmaktadır. Yaş aralıkları dikkate alındığında, en yüksek katılım 334 kişi (%93,8) ile 18-24 yaş aralığındaki öğrencilerden olurken, en düşük katılım ise 1 kişi (%0,3) ile 45 yaş ve üzeri öğrencilerden olmuştur. Bu nedenle yaş değişkeni CHAID analizine dahil edilmemiştir.

Öğrencilerin lise eğitime yönelik bilgiler incelendiğinde, 172'si (%48,3) Anadolu liselerinden, 118'i (%33,1) Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinden ve 66'sı (%18,5) ise diğer liselerden (temel lise, açık lise vb.) mezun oldukları görülmektedir. Bulunduğu sınıf bakımından 97 kişi (%27,2) ile en yüksek oran 4. sınıf öğrencilerine aittir, en düşük oran 80 kişi (%22,5) ile 3. sınıf öğrencilerine aittir.

Öğrencilerin sektör stajı yapma durumlarına bakıldığında, 224'ü (%62,9) staj yapmadığını, 132'si (%37,1) ise staj yaptığını belirtmiştir. Gelir durumu açısından, 113 (%31,7) öğrenci asgari ücret ve altında bir gelire sahipken, 90 (%25,3) öğrenci yüksek gelir durumuna sahiptir. Öğrencilerin 121'i (%34) aktif olarak bir işte çalışmadığını belirtirken, 79 (%22,2) öğrenci tam zamanlı bir işte çalışmaktadır.

Şekil 1. Akademik kariyere yönelik duyuşsal ilgi düzeylerini gösteren CHAID analizi karar ağacı

Gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencilerinin akademik kariyer ilgilerine etki eden demografik ve sosyo-ekonomik faktörlerin belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışmada, akademik kariyer ilgi ölçeğinin her bir boyutuna (duyuşsal ilgi, bilişsel ilgi) ayrı ayrı CHAID analizi yapılmıştır. Analize; cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf, sektör stajı, gelir durumu ve çalışma durumu olmak üzere 6 bağımsız değişken dahil edilmiştir. Duyuşsal ilgiye yönelik CHAID analizi sonuçları Şekil 1’de verilmektedir.

Şekil 1’de elde edilen bulgulara göre ağaç yapısında 13 düğüm yer almaktadır. Oluşan yapının maksimum 3 derinlik seviyesinde olduğu görülmektedir. Gelir durumu dışında, diğer 5 bağımsız değişken (cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf, staj durumu, çalışma durumu) modelde yer almıştır. Öğrencilerin gelir durumlarının, akademik kariyerlerine yönelik duyuşsal ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin duyuşsal ilgileri üzerinde en büyük etkiyi mezun oldukları lise türü ($\chi^2=30,072$, $p=.000$) göstermektedir. Ağaç grafiğinin ilk dallanması incelendiğinde, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan öğrencilerin %63’ünün (150) akademik kariyerlerine yönelik duyuşsal ilgileri yüksekken, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin %32,2’sinin (38) duyuşsal ilgilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Grafikte ikinci seviyede oluşan dallanmalarda ise, cinsiyetin ($\chi^2=27,621$, $p=.000$) Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olma durumunu etkilediği, çalışma durumunun ($\chi^2=18,341$, $p=.000$) ise Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olma durumunu etkilediği görülmektedir. Anadolu Lisesi ve diğer

liselerden mezun olan öğrencilerden cinsiyeti erkek olanların %82,2'sinin (83), kadın olanların ise %48,9'unun (67) duyuşsal ilgilerinin yüksek olduğu görülmüştür. Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinden mezun olan tam zamanlı, yarı zamanlı ve yaz aylarında çalışan öğrencilerin %19,8'inin (16) akademik kariyerlerine yönelik duyuşsal ilgilerinin yüksek olduğu, çalışmayan öğrencilerin ise %59,5'inin (22) duyuşsal ilgilerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Üçüncü seviye dallanmalar incelendiğinde, sınıf düzeyinin ($\chi^2=36,768$, $p=.000$) Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın öğrencilerin duyuşsal ilgi düzeylerini etkilediği görülmektedir. Diğer yandan staj durumunun ($\chi^2=16,680$, $p=.000$) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu, tam zamanlı, yarı zamanlı ve yaz aylarında çalışan öğrencilerin duyuşsal ilgi düzeylerini etkilediği görülmektedir. Aynı zamanda staj durumunun ($\chi^2=9,926$, $p=.002$) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu, çalışmayan öğrencilerinde duyuşsal ilgi düzeylerini etkilediğini göstermektedir. Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın öğrencilerden 1. ve 2. sınıfta olanların %24,7'sinin (18), 3. ve 4. sınıfta olanların %76,6'sının (49) duyuşsal ilgilerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu tam zamanlı, kısmi zamanlı ve yaz aylarında çalışan öğrencilerden sektör stajı yapmamış olanların %2,4'ü'nün (1), sektör stajı yapmış olanların %38,5'inin (15) yüksek olduğu görülmüştür. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu çalışmayan öğrencilerden, sektör stajı yapmamış olanların %84,2'sinin (16), sektör stajı yapmış olanların %33,3'ünün (6) duyuşsal ilgilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmada ayrıca, gastronomi ve mutfak sanatları öğrencilerinin duyuşsal ilgi düzeyleri yüksek olanları sınıflandırmaya yönelik en iyi düğümlerin hangileri olduğunu belirlemek ve bu düğümlerden hangilerinin daha fazla bilgi verdiğini tespit etmek amacıyla elde edilen düğümlere yönelik kazanç değerleri Tablo 4'te yer almaktadır.

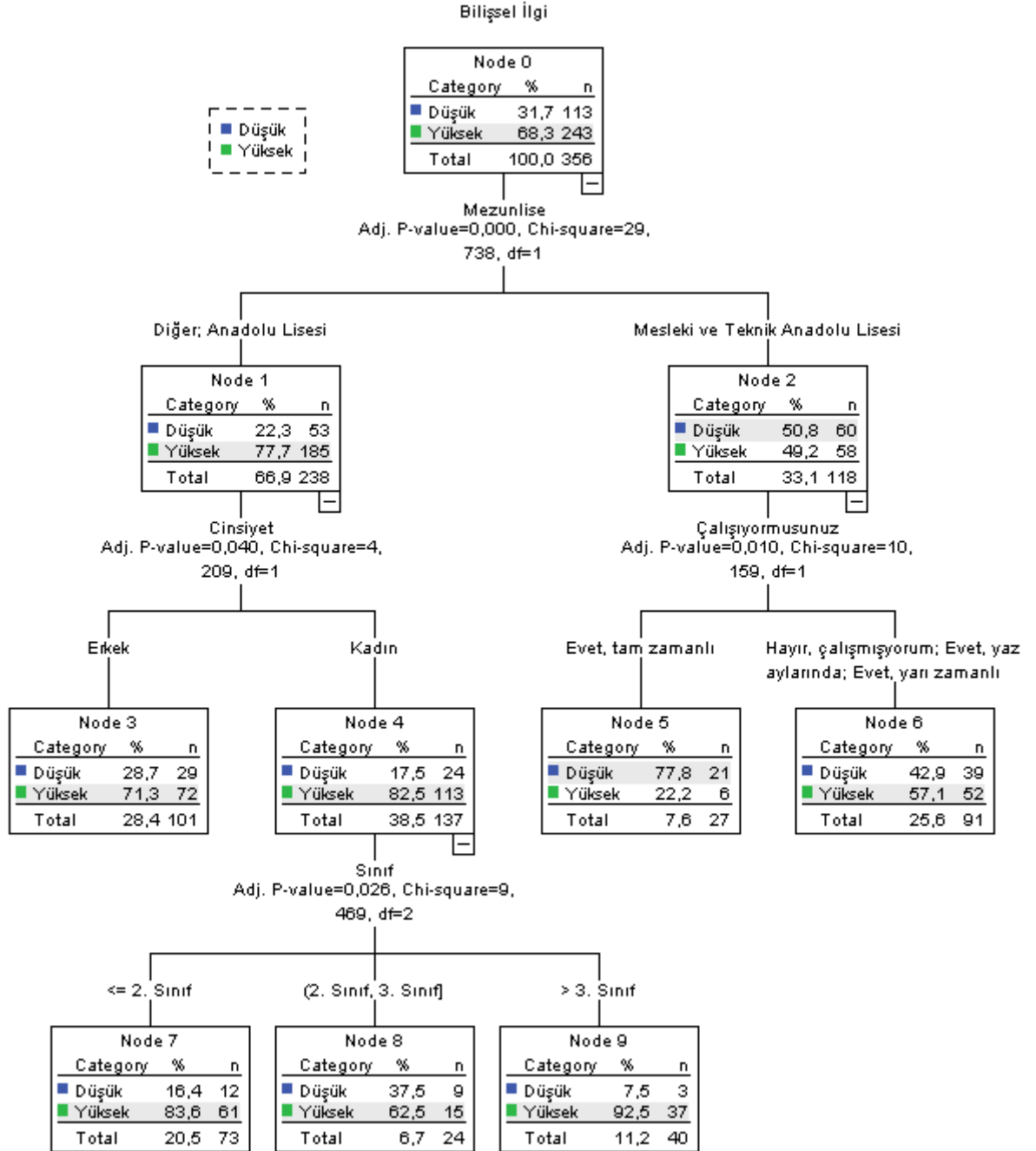
Tablo 4: Akademik kariyer ölçeğinin duyuşsal ilgi başarı durumlarına ilişkin kazanç değerleri

Düğüm	Düğüm		Kazanç		Doğru cevap oranı	İndeks
	n	%	n	%		
3	101	28,4%	83	44,1%	82,2%	155,6%
8	64	18,0%	49	26,1%	76,6%	145,0%
7	73	20,5%	18	9,6%	24,7%	46,7%
11	19	5,3%	16	8,5%	84,2%	159,5%
10	39	11,0%	15	8,0%	38,5%	72,8%
12	18	5,1%	6	3,2%	33,3%	63,1%
9	42	11,8%	1	0,5%	2,4%	4,5%

Elde edilen değerlere göre, duyuşsal ilgi düzeyleri yüksek ve düşük öğrencileri ayırt etmede en iyi düğüm 3. düğümdür ($n=83$, %44,1). Bu düğüm, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan 101 erkek öğrencinin bulunduğu ve bunların %82,2'sinin doğru olarak sınıflandırıldığı düğümdür.

İkinci en iyi düğüm, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın 2. sınıf ve üzeri öğrencilerin bulunduğu 8. düğümdür ($n=49$, %26,1). Bu düğümde 64 öğrenci yer almaktadır ve bunların %76,6'sı doğru olarak sınıflandırılmıştır. Bunun yanında, öğrencileri duyuşsal ilgi düzeyleri bakımından ayırt etmede en az bilgi veren düğüm 9. düğümdür ($n=1$, %0,5). Bu düğümde, mesleki ve teknik Anadolu lisesinden mezun olan, çalışma durumu olarak tam zamanlı, kısmi zamanlı veya yaz aylarında çalışan ve staj yapmamış 42 öğrencinin yer aldığı, bunların %2,4 oranında doğru sınıflandırıldığı küme yer almaktadır.

Akademik kariyer ilgi ölçeğinin bilişsel ilgi boyutunun CHAID analizi sonuçları Şekil 2'deki ağaç grafiğinde görülmektedir.

Şekil 2. Akademik kariyere yönelik bilişsel ilgi düzeylerini gösteren CHAID analizi karar ağacı

Ortaya çıkan karar ağacı modelinde bağımsız değişkenlerden; mezun olunan lise, cinsiyet, çalışma durumu ve sınıf düzeyi değişkenleri yer alırken, gelir durumu ve staj durumları değişkenleri yer almamıştır. Ağaç yapısında 10 düğüm yer almaktadır ve oluşan yapının maksimum 3 derinlik seviyesinde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin akademik kariyerlerine yönelik bilişsel ilgilerine en büyük etkiyi mezun oldukları lise türü ($\chi^2=29,738$, $p=.000$) yapmaktadır. Ağaç grafiğinin ilk dallanması incelendiğinde, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan öğrencilerin %77,7'sinin (185) akademik kariyerlerine yönelik bilişsel ilgileri yüksek çıkarken, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin %49,2'sinin (58) bilişsel ilgilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Bilişsel ilgiye yönelik ağaç grafiğinde ikinci seviyede oluşan dallanmalarda, cinsiyetin ($\chi^2=4,209$, $p=.040$) Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olma durumunu etkilediği, çalışma durumunun ($\chi^2=10,159$, $p=.010$) ise Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olma durumunu etkilediği görülmektedir. Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan öğrencilerden, cinsiyeti erkek olanların %71,3'ünün (83), kadın olanların ise %82,5'inin (113) yüksek bilişsel ilgiye sahip oldukları görülmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinden mezun olan öğrencilerin tam zamanlı çalışanlarının %22,2'sinin (6), çalışmayanların, yaz aylarında çalışanların ve kısmi zamanlı çalışanların %57,1'inin (22) bilişsel ilgilerinin yüksek olduğu grafikte ortaya çıkmıştır.

Üçüncü seviye dallanmalar incelendiğinde, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın öğrencilerin bilişsel ilgi düzeylerini etkileyen değişkenin sınıf düzeyleri ($\chi^2=9,469$, $p=.026$) olduğu görülmektedir. Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın öğrencilerin 1. ve 2. sınıfta olanlarının %83,6'sının (61), 2. ve 3. sınıfta olanlarının %62,5'inin (15) ve 3. ve 4. sınıfta olanlarının %92,5'inin (37) akademik kariyere yönelik bilişsel ilgi düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 5: Akademik kariyer ölçeğinin bilişsel ilgi başarı durumlarına ilişkin kazanç değerleri

Düğüm	Düğüm		Kazanç		Doğru cevap oranı	İndeks
	n	%	n	%		
3	101	28,4%	72	29,6%	71,3%	104,4%
7	73	20,5%	61	25,1%	83,6%	122,4%
6	91	25,6%	52	21,4%	57,1%	83,7%
9	40	11,2%	37	15,2%	92,5%	135,5%
8	24	6,7%	15	6,2%	62,5%	91,6%
5	27	7,6%	6	2,5%	22,2%	32,6%

Tablo 5'te yer alan verilere göre, bilişsel ilgi düzeyleri yüksek ve düşük öğrencileri ayırt etmede en iyi düğüm 3. düğümdür ($n=72$, %29,6). Bu düğüm, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan 101 erkek öğrencinin bulunduğu ve bunların %71,3'ünün doğru olarak sınıflandığı düğümdür. İkinci en iyi düğüm, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın 2. sınıf ve altı öğrencilerin bulunduğu 7. düğümdür ($n=61$, %25,1). Bu düğümde 73 öğrenci yer almakta olup, %83,6'sı doğru olarak sınıflandırılmıştır. Bunun yanında, bilişsel ilgi düzeyleri bakımından en az bilgi veren düğüm 5. düğüm ($n=6$, %2,5) olarak görülmektedir. Bu düğümde, mesleki ve teknik Anadolu lisesinden mezun olan ve çalışmayan 27 öğrencinin yer aldığı, bunların %22,2 oranında doğru sınıflandırıldığı kümedir.

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Türkiye'deki gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin akademik kariyer ilgilerini ve bu ilgiyi etkileyen faktörleri belirlemek amaçlanmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin akademik kariyere yönelik duyuşsal ve bilişsel ilgi düzeylerinin demografik ve sosyo-ekonomik değişkenler açısından farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur.

Araştırmanın bulguları, gastronomi ve mutfak sanatları öğrencilerinin akademik kariyer ilgilerini etkileyen en önemli açıklayıcı değişkenin mezun oldukları lise türü olduğunu ortaya koymuştur. Anadolu liselerinden ve diğer liselerden mezun olan öğrencilerin, mesleki ve teknik Anadolu liselerinden mezun olan öğrencilere göre hem duyuşsal hem de bilişsel akademik kariyer ilgilerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle Anadolu Lisesi mezunlarının akademik kariyere daha fazla ilgi duydukları görülmüştür.

Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan erkek öğrencilerin duyuşsal akademik kariyer ilgilerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu, bilişsel ilgi boyutunda ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek akademik kariyer ilgisine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durumda, kadın öğrencilerin akademik kariyer ve lisansüstü eğitim hakkında bilgi alma anlamında erkek öğrencilere göre daha ilgili oldukları söylenebilir. Erkek öğrencilerin ise doktora yapma ve öğretim elemanı olma gibi duyuşsal ilgi boyutunda daha ilgili oldukları söylenebilir.

Geçmiş çalışmalar incelendiğinde farklı bulgulara rastlanmaktadır. Dağyar vd. (2020) kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek akademik kariyer ilgisine sahip olduğunu belirtirken, Adeboye vd. (2023) kadın öğrencilerin akademik kariyerle ilgilenme olasılığının erkeklere göre %31 daha düşük olduğunu bulmuştur. Ayrıca, kadın akademisyenlerin karşılaştığı toplumsal ve yapısal engeller, akademik kariyer sürecinde dezavantajlar yaşamalarına neden olmaktadır (Aktuna, Erdost ve Özvarış, 2023). Benzer bulgulara ulaşan Roach ve Sauermann (2017), erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla akademik kariyer ilgilerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ancak Kim, Benson ve Alhaddab (2018), cinsiyetin akademik kariyer ilgisi üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığını ifade etmiştir.

Çalışmanın bir diğer bulgusu, öğrencilerin gelir durumlarının akademik kariyer ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmamasıdır. Bu durum, literatürde gelir durumunun akademik kariyer tercihlerine olan etkisiyle ilgili önceki araştırmalarla çelişmektedir. Roach ve Sauermann (2017) gelir gibi ekonomik faktörlerin akademik kariyer tercihlerinde önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Ayrıca, Şenol ve Şenol (2015) tarafından yapılan araştırmada, geliri daha yüksek olan öğrencilerin akademik kariyere yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olduğu, düşük gelir düzeyine sahip öğrencilerin ise akademisyenlik mesleğini seçme olasılığının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bir başka bulgusu, öğrencilerin akademik kariyer ilgisini etkileyen ve bu ilgiyi açıklamada diğer değişkenlere göre daha başarılı olan sınıf değişkenidir. Özellikle Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olan kadın öğrenciler için sınıf düzeyi hem duyuşsal hem de bilişsel ilgi boyutunda belirleyici bir değişken olarak öne çıkmıştır. Bilişsel ilgi boyutunda, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin ilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular, öğrencilerin akademik kariyerle ilgili bilişsel ilgilerinin (yani bilgi edinme, araştırma yapma, danışmanlardan bilgi alma ve bilimsel etkinliklere katılma gibi akademik faaliyetlere yönelik ilgilerinin), sınıf düzeyi yükseldikçe arttığını göstermektedir. Dağyar vd. (2020)'nin yaptığı çalışma da bu bulguları desteklemektedir.

Çalışma durumu açısından incelendiğinde, hem duyuşsal hem de bilişsel ilgi boyutunda, özellikle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu öğrenciler için çalışma durumu değişkeninin akademik kariyer ilgileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Tam zamanlı, yarı zamanlı veya yaz

aylarında çalışan öğrencilerin hem duyuşsal hem de bilişsel akademik kariyer ilgilerinin düşük; çalışmayan öğrencilerin ise hem duyuşsal hem de bilişsel akademik kariyer ilgilerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, tam zamanlı çalışan öğrencilerin iş yükleri ve profesyonel deneyimlerinin akademik kariyerle ilgilerini olumsuz etkilediğini, çalışmayan öğrencilerin ise akademik kariyere daha fazla odaklanma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Staj yapma durumu, duyuşsal akademik kariyer ilgisini belirleyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olan ve tam zamanlı, yarı zamanlı veya yaz aylarında çalışan öğrenciler arasında staj yapmamış olanların duyuşsal kariyer ilgisi oldukça düşüktür (%2,4). Buna karşın, staj yapmış olan çalışan öğrencilerin duyuşsal ilgisi daha yüksektir (%38,5). Çalışmayan öğrenciler arasında ise staj yapmayanların duyuşsal ilgisi oldukça yüksek (%84,2) iken, staj yapmış olanların akademik kariyer ilgisi daha düşük seviyededir (%33,3). Bu bulgular, çalışma ve staj yapma durumlarının öğrencilerin akademik kariyere yönelik duyuşsal ilgilerini etkilediğini göstermektedir.

Çalışan öğrenciler sektörde deneyim kazandıkça akademik kariyere olan ilgilerini kaybetme eğiliminde olabilirler. Ancak, staj yapmış olan çalışan öğrenciler, staj sayesinde hem akademik kariyerin gerekliliklerini hem de sektördeki deneyimlerinin akademik çalışmalarla nasıl bağlantılı olduğunu fark ederek duyuşsal ilgilerini artırabilmektedirler. Staj yapmayan çalışan öğrenciler ise profesyonel iş dünyasına daha fazla odaklanarak akademik kariyer düşüncelerini geri plana itmiş olabilirler.

Araştırmanın bulguları, staj ve çalışma durumunun duyuşsal akademik kariyer ilgisi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Staj deneyimi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerde akademik kariyere yönelik duyuşsal ilgiyi düşürdüğü görülmüştür. Ancak, staj yapmamış çalışan öğrencilerin duyuşsal ilgilerinin düşük olduğu da gözlemlenmiştir. Geçmiş çalışmalar, staj yapmanın öğrencilerin akademik kariyerlerine olan ilgilerini artırdığını göstermektedir (Demir, 2024). Bu nedenle, staj deneyimi, öğrencilerin akademik kariyer ilgilerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinde akademik kariyer ilgisini desteklemek adına, özellikle alt sınıflarda akademik kariyerin avantajları ve olanakları konusunda farkındalık artırıcı çalışmalar yapılabilir. Öğrencilerin akademik kariyer yolundaki bilişsel ilgilerini pratik desteklerle geliştirmek için mentorluk ve rehberlik hizmetleri sunulabilir. Gelecek araştırmalarda GMS öğrencileri özelinde akademik kariyer farkındalığı üzerinde araştırmalar yapılabilir. Öğretim elemanları ve fakülte yönetimleri, öğrencilerin akademik kariyere ilişkin farkındalığını artıracak faaliyetler yaparak, ilgi düzeylerini etkileyebilir. Bu araştırma, GMS öğrencileri ile akademik kariyer ilgi ölçeği üzerinden gerçekleştirilmiştir. Gelecek araştırmalarda farklı örneklemelerden elde edilen verilerle farklı sonuçlar ortaya çıkabilir ve literatüre katkı sağlanabilir. Turizm fakültelerinin farklı bölüm ve programları incelenebilir. Ayrıca, akademik kariyer ilgisinin diğer değişkenlerle olan ilişkisi araştırılabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulundan 12.05.2022 tarih ve 188 sayılı karar ile izin alınarak bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Beysun GÜNERİ, Ramazan ÇAĞLAR

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Çalışmanın tamamı iki yazar ile birlikte oluşturulmuştur.

Yazar 1'in makaleye katkısı %50, Yazar 2'nin makaleye katkısı %50'dir.

Çıkar Beyanı

Çalışmada kişi veya kurumlar ile herhangi bir çıkar çatışması mevcut değildir.

Kaynaklar

- Adeboye, W., Osunronbi, T., Faluyi, D., Abankwa, E., Abraha, S., Adamu-Biu, F., Ahmad, Z., Akhionbare, Corriero, C., C., A., Ibeanusi, I., Inyang, D., Jones, R., Madume, R., Mberu, V., Mitoko, C., A., Nelson-Rowe, E., O’Riordan, M., Shoker, S., the REMED-UK collaborators, & Sofela, A. (2023). Predictors of self-reported research engagement and academic-career interest amongst medical students in the United Kingdom: A national cross-sectional survey. *Postgraduate Medical Journal*, 99(1177), 1189-1196. <https://doi.org/10.1093/postmj/qgad067>
- Akın M. H & Akdu, U. (2022). *Turizm Akademisyenliği* (Ed.) Türker, A ve Karaca K, Ç.: Turizmde Kariyer Alternatifleri ss.363-375 Detay Yayıncılık, Ankara.
- Akoğlu, A., Cansızoglu, S., Orhan, N., & Özdemir, Z. (2017). Gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan öğrencilerin sektörde çalışmaya yönelik bakış açıları. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 5(2), 146-159. <https://jotags.net/index.php/jotags/article/view/236>
- Aktuna, G., Erdost, T., & Özvarış, Ş. B. (2023). Üniversitede akademik kariyer yapma ile toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 32(1), 1-14. <https://doi.org/10.17942/sted.1065223>
- Arthur, M. B. Hall, T & Lawrence, B (1989) *Generating new directions in career theory: The case for a transdisciplinary approach*. Handbook of Career Theory, 7-25.
- Aksu, G., & Karaman, H. (2016). CHAID Analizi. Herkes İçin Çok Değişkenli İstatistik (1. Baskı, s. 251-273) içinde. Maya Akademi.
- Aksu, G., & Güzeller, C. O. (2016). PISA 2012 matematik okuryazarlığı puanlarının karar ağacı yöntemiyle sınıflandırılması: Türkiye örnekleme. *Eğitim ve Bilim*, 41 (185), 101-122. DOI: <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2016.4766>
- Akyurt Kurnaz, H., & Kurnaz, A. (2018). Önlisans turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin geleceğe ait düşüncelerinin belirlenmesi: Marmaris turizm meslek yüksekokulu örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(1), 237-247. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/442419>
- Aydemir, S., & Çam, Ş. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimi almaya ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(4), 4-16. <https://doi.org/10.19128/turje.00354>
- Bayraktaroğlu, S. (2003). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Bükey, A. (2019). Turizm eğitimi gören üniversite öğrencilerinin iş değeri algılarının kariyer tercihlerine etkisi. *Tourism and Recreation*, 1(2), 75-86.
- Büyüksalvarcı, A., & Keleş, H. (2019). Turizm Fakültesi Öğrencilerinin Mesleki Motivasyon Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Akdeniz Üniversitesi Manavgat Turizm Fakültesi Örneği. *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research*, 3(4), 597-611. <https://doi.org/10.32958/gastoria.578910>
- Çalhan, H., Tüfek, H., Nurşen, I. R. K., & Tantalkaya, Z. (2022). Turizm Dergilerinde Yayımlanan “Kariyer” Başlıklı Makalelerin Bibliyometrik Profili. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 10(3), 2490-2514. DOI: <https://doi.org/10.21325/jotags.2022.1102>
- Cizrelioğulları, M. N., & Altun, Ö. (2019). Zorunlu Staj Eğitimi Alan Turizm ve Gastronomi Öğrencilerinin Staj Memnuniyetinin İncelenmesi: Doğu Akdeniz Üniversitesi Örneği. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 7(4), 2447-2465. DOI: <https://doi.org/10.21325/jotags.2019.481>
- Çavuşoğlu, F. (2021). Lisans düzeyinde gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan öğrencilerin akademik motivasyonlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5(2), 136-150. DOI: <https://doi.org/10.30625/ijctr.1031956>

- Çeşmeci, N., Çalışkan, N., & Özsoy, A. (2020). Turizm rehberliği öğrencilerinin bireysel kariyer hedefleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8 (2), 852-869 DOI: 10.21325/jotags.2020.584
- Çifci, I., Taspınar, O., & Rather, R. A. (2023). Vocational commitment and postgraduate intentions of gastronomy students: Mediating role of robotics, artificial intelligence, and service automation (RAISA)-based economy concerns. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 1-13.DOI: <https://doi.org/10.1080/10963758.2023.2180376>
- Dağyar M., Kasalak, G., & Uğurlu, N. (2020). Academic career awareness and academic career interest among Turkish undergraduate students. *Cypriot Journal of Educational Science*. 15(5), 937 - 954.DOI:<https://doi.org/10.18844/cjes.v15i5.5123>
- Demir, Ö. (2024). Gastronomi ve mutfak sanatları alanında tezli yüksek lisans yapma sebepleri ve deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 7(1), 45-54. DOI: 10.33083/joghat.2024.385
- Demirci, B., Sarıkaya, G. S., & Erol, E. (2020). Türkiye’de gastronomi ve mutfak sanatları eğitiminin değerlendirilmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3311-3324. DOI: 10.26677/TR1010.2020.564
- Deveci, B., Deveci, B., Aymankuy, Y. & Aymankuy, Ş. (2020). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Akademik Personelinin Eğitim Profili: Devlet Üniversiteleri Üzerine Bir Araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3): 2506-2526. DOI: 10.26677/TR1010.2020.494
- Doğan, N., & Özdamar, K. (2003). CHAID analizi ve aile planlaması ile ilgili bir uygulama. *T. Klin. Tıp Bilimleri*, 23, 392-397. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-chaid-analizi-ve-aile-planlamasi-ileilgilibir-uygulama-3752.html>
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Golde, C. M., & Dore, T., M. (2001). At cross purposes: What the experiences of today's doctoral students reveal about doctoral education. Philadelphia, PA: *The Pew Charitable Trusts* <https://eric.ed.gov/?id=ED450628>
- Görkem, O. & Sevim, B. (2016). “Gastronomi Eğitiminde Geç mi Kalındı Acele mi Ediliyor?” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (58). (977-988). <https://hdl.handle.net/11499/43309>
- Güdek, M. & Boylu, Y. (2017). “Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Gastronomi Eğitimi Alan Öğrencilerin Beklenti ve Değerlendirmelerine Yönelik Bir Araştırma” *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4). 489-503. <https://jotags.net/index.php/jotags/article/view/335>
- Hoare, R. (2004). Using CHAID for classification problems. In *New Zealand Statistical Association Conference*, Wellington, New Zealand.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (23. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, S., Oğuz, Y. E., & Yılmaz, V. (2020). Turizm öğrencilerinin turizm sektörüne yönelik algılarının sektörde kalma niyetlerine etkisi: ESOGÜ Turizm Fakültesi örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 1-19. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.763340>
- Keleş, Y. (2018). Neden Turizm Eğitimi? Lisans Düzeyinde Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 6(4), 229-236. DOI: <https://doi.org/10.21325/jotags.2018.306>
- Kim, E., Benson, S., & Alhaddab, T. A. (2018). A career in academia? Determinants of academic career aspirations among PhD students in one research university in the US. *Asia Pacific Education Review*, 19, 273-283. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12564-018-9537-6>

- Koyuncu, I. (2016). Verilerin çok değişkenli istatistiksel analizlere hazırlanması. Herkes için Çok Değişkenli İstatistik (1. Baskı, s. 1-56) içinde. Maya Akademi.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of vocational behavior*, 45(1), 79-122.
- Öney, H. (2016). "Gastronomi Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme" *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35). 193-203. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1724952>
- Özdemir, N., & Öncel, S. (2019). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Lisans Öğrencilerinin Sektöre Yönelik Algılarının Kariyer Yapma Niyetlerine Etkisi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 7(2), 1159-1176. DOI: <https://doi.org/10.21325/jotags.2019.414>
- Roach, M., & Sauermann, H. (2017). The declining interest in an academic career. *PLoS ONE* 12(9): e0184130. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0184130>.
- Sarıışık, M., & Ceylan, V. (2019). Türkiye’de gastronomi eğitimi: mevcut durum, sorunları ve çözüm önerileri. IV. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi (19-21 Eylül 2019), 377-382.
- Şata, M., & Çakan, M. (2018). CHAID analizi ve lojistik regresyon analizi sonuçlarının karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 48-56. DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.1876>
- Şenol, F., & Şenol, Ş. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin akademisyenlik mesleğine bakışı: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (49), 163-177.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı. (M. Baloğlu, Çev.). Ankara: Nobel. (Orijinal eserin basım tarihi, 2013)
- Temizkan, S. P., Ceviz, C., & Cankül, D. (2019). Turizm eğitimi lisans mezunları ve istihdam durumları. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(3), 437-461. <https://doi.org/10.32958/gastoria.556416>
- Tuna, M. Türkiye Turizm Ansiklopedisi (2019). *Turizm Akademisyenliği*, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/turizm-akademisyeni/> (Çevrimiçi, 10.06.2024)
- Üst Can, Ç., & Solmaz, C. (2021). Aşçılık Programı Öğrencilerinin Mesleklerine Yönelik Metafor Algıları ve Mutfak Departmanında Kariyere Yönelik Düşünceleri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(2), 810-834. DOI:10.21325/jotags.2021.817
- Yılmaz, G. (2019). "Türkiye’de Ortaöğretim ve Yükseköğretim Düzeyindeki Gastronomi Eğitiminin Değerlendirilmesi" *Turizm Akademik Dergisi*, (1). 229-248. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/751123>
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2024). YÖK Atlas. <https://yokatlas.yok.gov.tr/> (Çevrimiçi, 8 Eylül 2024).
- Zacher, H., Rudolph, C. W., Todorovic, T., & Ammann, D. (2019). Academic career development: A review and research agenda. *Journal of Vocational Behavior*, 110, 357-373.